

Payí Poro Piripai ηweáyí nání eanínariní.

Payí rína Jisasoyá sìyikí imónigfá aní yoí Piripai ηweagfáyí nání Poro eanínariní. Aní apí Masedonia píropenisíyo xwé bériní. Poro émáyí aní tñímíní xwíyíá yayí winípaxí imóninjípi wáí nura nemeríná aní apimi ení wáí urímeagí ámá wí Jisasomí dínjí wíkwírogfawixiní (Wáí wurímeiarigfáwa 16:12-40). E nemo xwiogwí obaxí ríxa nímúrómáná enjáná ámí wí e emearíná omí fá níxero gwí aníyo níjwíráriro awí nímenjweagfásáná aní yoí Romíyo nání níméra nuro e gwí aníyo níwíráráná Piripai ηweáyí arfá níwiro nígwí bí Poro nání awí nearo Epapírodaitasomí wiowáríagfá o xamíño yayí nerí payí rína e dání nearí axomí wiowáríñinigfíni.

¹ Poroní tñí Timotio tñí —Yawawi xwíyíá Kiraisoyá wáí wurímeianírai nání xináípawíninjí nimónírai wíiarigwíwawiriní. Yawawi ámá Piripai ηweagfá Goríxoyá imóníro Kiraisí Jisaso tñí ikáriñíro egfáyíne níyínení nání —segí seaipenjweagfáwa tñí seáyí seaiiarigfáwa tñí aí níyínení nání payí rína nearí mónaparíñwi.

² “Negí ápo Goríxo tñí Áminá Jisasi Kiraiso tñí wá seawianíri seyíne níwayíróníro ηweapíri nání seiiri éfisixiní.” nimónariní.

*“Seyíné nání Gorixomí yayí wiariñárini.”
urinjí nánirini.*

3 Íníná seyíné nání díñf nináná Gorixomí yayí wiariñárini.

4-5 Nioní sítá seyíné Gorixomí díñf wíkwírogatóyimi dání agwí ríná nání xwiytá Jisaso nání wáf wurimeianí nání nawíní ikáriñiñwáyíné enagi nání omí gíni gíná rixijí niseauriyirfná díñf niñáni ninariñagí urariñárini.

6 Nioní díñf re yaiwiariñárini, “Gorixo —O seyíné xíomi díñf wíkwíróáná iwamfó píráñiñ seaimixiñorini. O sítá Jisaso weapintáyi nání seyíné yót ámi bít tñi bít tñi nimóga upírfa nání píráñiñ niseaimixa unfáriñi.” Díñf e niyaiwiri nání díñf sítá niseaeániri omí yayí e wiariñárini.

7 Ayí riipi nání seyíné nání yayí niñinirfná “Ayí xíxeni ayo ninariñfrini.” nimónarini. Nioní xwiytá Jisaso yayí neainariñípi nání gwí anjí týo niñwearíñaráni, xwiyfá nímeeararigfápi orakínimíniri nírírñaráni, apí sopijí oomíniri nírírñaráni, seyíné Gorixo wá niñiwianiri e éwíñigíniri nírípeaŋoni tñi nawíní ikáriñiñagíá nání nioní díñf sítá seayinjini.

8 Kiraisí Jisaso seayarinjípa nioní ení díñf sítá niseayirí nání siñwf oseanímíniri íkñiñí sítí niarini. “Poro nepa nene siñwf neanímíniri nání íkñiñí sítí rífa wiariñi?” niseaimónirfná Gorixo nioní e yariñagí siñwf nanijí enagi nání rarijini.

9 Seyíné nání Gorixomí rixijí niseauriyirfná

r̄ip̄i urariñáriñi, “Wiḡ wín̄ȳ nán̄ d̄ij̄ s̄ip̄ n̄iwiro ar̄irá inar̄iḡápi sayá nim̄ixa úfr̄ixiñi. Úrapí néra mú aga x̄ixen̄ n̄ij̄tá nimón̄iro ‘Gor̄ixo ámá e éfr̄ixin̄ri wimónariñ̄pi, aȳ ap̄ir̄an̄?’ yaiwiro d̄ij̄ n̄iyaikiroro ‘S̄ip̄ imón̄iñ̄pi, aȳ ap̄ir̄an̄?’ Nañ̄ imón̄iñ̄pi, aȳ ap̄ir̄an̄?’ yaiwiro neróná d̄ij̄ s̄ip̄ nin̄iro ar̄irá inar̄iḡápi sayá nim̄ixa úfr̄ixiñi.” Gor̄ixom̄ seȳné nán̄ r̄ixiñ̄ n̄iseaur̄iyir̄ná ap̄in̄ urariñáriñi.

¹⁰ Aȳ r̄ip̄i nán̄ ap̄i seaur̄iyariñáriñi. Seȳné agw̄i ríná dán̄ st̄á Kiraiso weap̄in̄fáyi nán̄ mimón̄ yar̄iḡáȳ yap̄i mimón̄pa ero xw̄iȳá seaxekw̄mopax̄ mimón̄pa ero ep̄ir̄ía nán̄ d̄ij̄ n̄iyaikiroro “S̄iw̄ wé rón̄iñ̄ imón̄iñ̄pi, aȳ ap̄ir̄an̄?” oyaiwípoȳin̄ri r̄ixiñ̄ seaur̄iyariñáriñi.

¹¹ Ap̄i seȳné ner̄ná Jisas̄ Kiraiso seaim̄xariñ̄pim̄ dán̄ ik̄tá sogw̄i nañ̄ n̄iwer̄ná yariñ̄pa seȳné s̄iw̄ wé rón̄iñ̄ imón̄iñ̄pi ayá wí éfr̄ixin̄ri r̄ixiñ̄ e seaur̄iyariñáriñi. Ámá wí seȳné e yariñaḡia s̄iñw̄i n̄isean̄iróná “Wé rón̄iñ̄ aȳ yar̄iḡápi m̄fk̄ ikiño, aȳ Gor̄ixor̄an̄?” n̄iyaiwiro om̄i yaȳ umero seáȳ e um̄eyoaro ep̄ir̄ía nán̄ r̄ixiñ̄ e seaur̄iyariñáriñi.

“Nion̄i gw̄i ñweañaḡi nán̄ xw̄iȳá Jisaso nán̄ip̄i yan̄ niwéa war̄in̄i.” ur̄iñ̄ nán̄ir̄in̄i.

¹² Ḡ n̄ir̄ix̄meáȳné, seȳné r̄ip̄i nán̄ “N̄ij̄tá oimón̄poȳi.” nimónariñi. Am̄ip̄i s̄ip̄ nion̄ nímeáf̄ r̄ip̄i xw̄iȳá yaȳ neainar̄iñ̄pim̄ p̄fr̄ rakín̄pax̄ mimón̄ nion̄ nímeáf̄pim̄ dán̄ ám̄ b̄it̄ní yan̄ niwéa un̄i.

13 Ayí rípi searariñiní, “Míxí ináyoyá símijí wínarigfá aní riwámi awí rogfáyí tñi wí re ñweagfá nñi ení ‘Poro Kiraisomí xídarifagí nání gwí ríta ñweaní?’ níriro níjíá e imóniñoi.” searariñiní.

14 Ayí rípi ení searariñiní, “Negí nírixímeá aní rípimí ñweagfáyí nápi nioní gwí ñweajáná Goríxo arírá niariñagí sínwí nínaníro nání omí ámi bi tñi dñí níwíkwíroro wáyí míwiní ejí sítí nínaníro Goríxoyá xwíyfá nání ananí wáf rariñoi.” searariñiní.

15 Ayí nepariní. Wíniyí Poroni sítí dñí niaiwiro xwíyfá rírowiágí ero yarifágí ejagí nání Kiraiso nání wáf rariñagfá aiwi wíniyí nepa nioní nání dñí nañí níniaiwiro wáf rariñoi.

16 Dñí nañí e níniaiwiro yarifágíyí, ayí nioní nání dñí sítí níniyíro nání re yaiwiariégíarini, “Xwíyfá yayí neainariñípí xídarifagwí nání xwíyfá neameáraníro yarifápí pírfí urakíwíñigfíñíri Goríxo rípeano, ayí Pororíani?” E níyaiwiro wáf urarifágíarini.

17 E nerifí aiwi sítí dñí niaiwiarifágíyí, ayí nepa “Wé róniñí oyaneyí.” níyaiwiro mé nioní gwí ñweajáná xwíyfá ámi bi tñi umeáraneyíñíri yarifñoi. “Poromí nímuñorane seayí e owimónaneyí.” níyaiwirifípimí dání wáf urarifágíarini.

18 Apiaú xíxegfíni e yarifápí nání píoi rímfíñi? Wíniyí nepa mimónipa nemáná manípání wáf urarifagfá níwíñírínárani, wíniyí nepa nimónimáná wáf urarifagfá níwíñírínárani, nípiaúní Kiraiso nání níriro wáf rariñagfá nání

nioní yayí yariñini.

“Nioní sini mipé niñwearfná Kiraisomi seayí e umepfrá imóninjípi éimigini.” urinj nánirini.

Oyí, nepa yayí emíni. Ayí rípi nánirini.

¹⁹ Nioní re níriri ipimóninjini, “Rixinj seyfné nioní nání Gorixomí nuriyiro kwíyí Jisasí Kiraiso neawfrénapiyinjípi arírá niri yariñípimi dání gwí nioní ñweañáná rípi rixa niniwáriprífrári. níriri ipimóninjini.

²⁰ Nioní dínjí nikwímorí “Nepa e éimigini.” yaiwiariñápi nání ámá wí aí ayá nimopfrá menini. Ámá siñwí ninaniróná “Kiraiso nixdíri nání seayí e imóninjí apí rípa yariñi?” niniawiro omí yayí umepfrá nání nioní wáf nírimerfná ínína ayá igigí mé ení siñxí neámixiniri yariñápa agwí ení sini axípi e éimigini. “Xe siñt ouniri niniwáriónáraní, niniþikirónáraní, Kiraísomí yayí umepaxí imóninjípi eími gini. nimónarini.

²¹ Nioniyá dínjí ayí rípíri. Sini xwíá týyo niñwearfná Kiraisomi yayí umepaxí imóninjípi emírári. E nerí aí rixa níperfná xwíá týyo niñwearfná nímeáfpimi seayí e imóninjípi nímeanfári.

²² Nioní sini mipé niñwearfnayí xwíyá yayí neainarinjípi wáf nurímerfná íká sogwí wearinjíyí yapi wepaxí aiwi gíminí giþí eími gini. imónimfári. Sini ñweáimigini. imónimfári? Rixa péimigini. imónimfári? Nioní majfári.

²³ Nípiaúni ananí imónimigini. nání rixa ayagwí imixáráriñini. Nioní nípémáná nurí

Kiraiso tñni nñjwearfná dñjt nioniyá “Ayf awiaxfriní.” nÿyaiwirí aiwi “Nioni e nerfnayf, sñi seyfné arirá seaipaxfriní.” yaiwiariñjñi.

²⁴ Ayñaní nioni seyfné arirá seaimfa nání mÿpé xwíta tÿyo ñweamfa nání “Ayf anjipaxfriní.” nimónarini.

²⁵ Nioni apí nání “Neparini.” nÿyaiwirí nñnipimóniri nání seyfné Gorixomí dñjt nÿwíkwfrorfná none searéwapiyinwápi xaíwfá nixira uro dñjt niñá seainiri enfa nání re nÿyaiwirí nijfá imóniñjñi, “Nioni agwí ríná mÿpé sñi nñjweari seyfné arirá seaimi nání emfáriñi.” nÿyaiwirí nijfá imóniñjñi.

²⁶ Nioni ámi seyfné tñamini bimfápimi dání seyfné Kiraissi Jisaso tñni ikáriñiñagfa nání yayí seáyimi dání epírifa nání “Nioni sñi mÿpé nñjwearfná ámi bi arirá seaimfa nání imóniñjñi.” nimónarini.

“Axýñiñf nimóniro xwiytápi xaiwf fá xirírixini.” urijñi nánirini.

²⁷ Pí pí nñnimónirfnayf, úrapí mé ámá xwiyfá Kiraiso nání yayí neainariniñpi dñjt wíkwroarigfayí epaxfpini xídfírixini. Nioni ámi nibiri sñwf niseanirfnáraní, ámi mibí seyfné yarigfápi nání sa arfani nñwirfnáraní, re rariniñagfa arfá wimfa nání, “Axýñiñf nimóniro xwiyfá yayí neainariniñpi xaiwf fá xirarijoí.” rariniñagfa arfá wirí “Ámá apí píriñpírí yaniro yarigfáyo wákwaniro nání pírániñf níkumixiniro dñjt ná biní fá nixiriro yarijoí.” rariniñagfa arfá wirí emfa nání “Pírániñf

dīñf wīkwíroarigfáyf epaxípini xídfírixini.” searariñini.

28 “Ámá pírf urakianiri yarigfáyo Piripai ñweáyf wáyf mífí yariñoi.” rarifagfa ará wífmigini. Ayf seyfné wáyf mifyarifagfa sifwí niseanirónayf, “Nene anñaníwá nánf imónifwaéne ejagi nánf rífa neaíwapiyarifioi?” yaiwinípfrí nánf seyfné siwánifj winariñoi. E neróná sewanifýfné eni “Gorixo yeáyf neayimifxemeaníápimi dánf ayo müroaníwárífanf?” yaiwinípfrí nánf siwánifj inariñoi.

29 Gorixo Kiraisomi dīñf owíkwírópoiyiniñri siñwf seaniñfmani. Omi nuxfdírfná ríñifj bñ eni wímeawíñifginiñri siñwf seaniñf ejagi nánf ámá wí pírf searakianiro yarfná xwíyf yayf neainariñfpi xaíwf fá xírifírixini.

30 Ejíná nionf seyfné tñifmifná wáf emearfná ámá wí nípíkwifná minikáripa yarfná siñwf nanigfápi tñif agwi ríná eni “Poromí ámi sifpí wíkárariñoi.” rarifagfa seyfné ará e wiariñfápi tñif axípí seyfné eni seaímeaarifagi nánf searariñini.

2

“Díñf axípini fá nixiríri érírixini.” urifj nánirini.

¹ Kiraiso seaifpimf dánf dīñf wífá bñ mifseaónipaxírani? O wá seawianifpimf dánf mifñf ikifwí mifseamirípaxírani? Seyfné kwíyf Gorixoyápi tñif mifkumifxifnápa reñoi? Segf

imóniġtáyí tñni dñjí sipi iniro wá wianeniro minpaxfrani?

² Apí nípini nepa imóniġagí nání “Poro dñjí niáf onimiápí miwiní ayá wí owininí.” niseaimónirfná rípí éfrixiní. Dñjí ná bñi axfpini fá nixiríri éfrixiní. Dñjí sipi inarigá axfpini fá nixira úfrixiní. Axíytniñj imónitrixiní. Apí oyaneyiniróná dñjí ná bñi tñnini nimoro rññfrixiní.

³ Seyné sippí nimónimáná mepa ero wárixayné nimónimáná mepa ero éfrixiní. Woxiní woxiní re yaiwinífrixiní, “Nioní siyikwípñiñj imóniñjáná gí wí seáyi e rñnimóniñjo?” yaiwinífrixiní.

⁴ Seyné re miyaiwí, “Nioní gí dñjí e nimónariñjípini nixídiranéná ayí apániriní.” miyaiwí ámá wí wimónariñjípi ení “Ananí oyaneyí.” yaiwífrixiní.

“Kiraiso siyikwípñiñj nimónirijípimi dání Gorixomi seáyi e umíeyoajírini.” urijí nániriní.

⁵ Seyné Kiraisi Jisaso yapí pákíní nimóniro o xwíá tñyo nání níbirfná dñjí monípa seyné ení axípi mófrixiní.

⁶ O Gorixo imóniñjpa aga nepa nimóniri aiwí wí re miyaiwiníñigini, “Gorixo tñni xixení imóniñjápi wí miwáramopaxí imóniñjini.” miyaiwí nerí

⁷ e imóniñjpi pñni níwiárimí aga ámá wóniñj nimónirfná omiñj wiinfa nání Gorixoyá xinái wíniñj imóniñjiniñ.

⁸ Ámá imóniñjpa nimónimáná xewanijo siyikwípñiñj nimóniri Gorixo urítpí arfá níwiri

xixen i xidiniginti. Ayi nopenfa nani marfati, yoxaptami yekwiroarana penfa nani ai Gorixo urtipi arfa niwiri xixen i xidiniginti.

⁹ Jisaso e eñagi nani Gorixo seayi e numeyoari yo wyo niyon seayi e muronijipi wirinjiniginti.

¹⁰ Ayi ripi nani e enjiniginti. Anjnam i jweayiran, xwayo jweayiran, xwfarimi intimi jweayiran, nni yo Jisasoyá arfa niwirona xomijit niyikwiro yayi umero

¹¹ woakkf niwirona “Niyoni nani Amnáo, ayi Jisasí Kiraisorint.” riro epfría nani Gorixo omi numeyoari yo seayi e imónijipi wirinjiniginti. Kiraisomi amá seayi e uméapimi dani apo Gorixomi eni seayi e umepfráriti.

“E érixiniri yeáyi seayimixemeanjyéné xixeni apí érixini.” urinj nánirinti.

¹² Gf dñj sif seayinayiné, Jisaso “Gf dñj tñi bi oeminti.” miyaiwi Gorixo urtipi arfa niwiri xixen i nixdiriná siñwepig neainj eñagi nani seyiné xam Gorixo rijipi arfa yimig niwiro xixen i yagápa nion seyiné tñi jweajánani marfati, agwi riná nion tñi miñweá segipi niñweariná ai axipi e arfa yimig niwiro píranij xidiffrinxinti. Xixen i píranij nixdiriná omi wáyi wiyo óf wiyo nero nañi e érixiniri yeáyi seayimixemeanjyéné xixen i axipi érixini.

¹³ Xto wimonarijipi “E oyaneyi.” seaimóniro xixen i ero epfir nani skfk seaomixarijo, ayi xto eñagi nani rarinjinti.

“Seaímeáípi nání aníñúmí ikaxí mírí yayíni éríixini.” uríñí nánirini.

14 Pí pí seyíné yarigfápi nerfná aníñúmí ikaxí mírípa ero xwiytá ximiximí niníri mírípa ero éríixini.

15-16 Segí yarigfápimí dání ámá wí xwiytá seaxeckwímopaxí mimónipa ero siyikwí mínígítáyíné imóniro oépoyiníri “Aníñúmí ikaxí mírípa ero xwiytá ximiximí niníri mírípa ero éríixini.” seararinjini. Niaiwí Gorixoyánijí imónigítáyíné síní xwíá tíyo niñwearóná ámá xarixarí ero uyñíni ero yarigfáyí tñí niñwearo aí xwiytá miñseaxeckwímopaxíyíné oimónípoyiníri e seararinjini. Seyíné ámá sípí ayí tñí niñwearo xwiytá dñíjí niyuntñíjí imónitñípi meapfrá nání ríñitñípi nuriróná wíánijí wómixarínoi. Seyíné aníñí e néra nurónayí, síá Kiraiso weapinjáyimí nioní dñíjí re seaiaiwimíráriní, “Nioní niyuntmáná aníñí miní wíwapiyinjápi surímá mimóní rixa xíxení rí ripimónigoi?” niñseaiaiwiri mixí seameaknímíráriní.

17 Seyíné Gorixomí dñíjí niwíkwíroro xídarigfápi, ayí nañwí o nání rídiyowá yarigfápíniñíjí imóniní. Nioní seyíné omí píráñijí oxídfpoyiníri niyuntmáná seaíwapiyaríná ámá wí niñíkíáná ragí nioníyá púípi, ayí iniigfí wainí rídiyowá seyíné yarigfápi ríá ápiawí xwé oweníri seáyi e iwayimófápíniñíjí imóniníráriní. Nioní niñípíkíáná aí seyíné Gorixomí píráñijí oxídfpoyiníri rixa seaíwapiyinjámí niñíkííta enagí nání ananí nioní niñí nímeáípi nání yayí erí seyíné nání yayí erí emfárini.

18 Seyíné ení axípí nioní yayí yariñápa segí seaímeáfpí nání yayí ero nioní nímeáfpí nání yayí ero éfríxintí.

Timotio nání uríñí nánirintí.

19 “Ámíná Jisaso ‘Ananirintí.’ níwimóniríñayí, nioní sítá áríní wí nípwémáná enjáná Timotio seyíné tñíf e yaxwf nénapíri seyíné imónigfápi nání áwanf nírána dñíf wíá nóninfa nání urowáríñimigintí.” nimónarintí.

20 Ámá nioní tñíf re ñweagfáyí wo seyíné nání dñíf nímoríná Timotio moaríñípa mimoaríñí enjagi nání “Omí urowáríñimigintí.” seararíñintí. O nepa seyíné nání “Aríge ríá imóníñoi?” níyaiwirí mimáyo tñíñorintí. Ámá re ñweagfáyí wí axípí mimóníñotí.

21 Ayí Kiraísí Jisaso apí nání dñíf omópoiyñírtí wimónaríñípí nání dñíf mamó wigí wimónaríñípí náníñí moarígfa enjagi nání omí seyíné tñíf e nání urowáríñimigintí.

22 O mímíwiáró Kiraísomí píráñíñí xídaríñó enjagi nání seyíné níjíártíntí. Xámí nioní xwíyíapí wáf urímearíñá niaíwí xanomí sanfí uráparíñípa nerí sanfí nírápiñorintí.

23 Ayínání “Amípí nioní nípírífápi nání rixa aníñíntí níjíá nimónaríñá urowáríñimigintí.” nimónarintí.

24 E nerí aí nioní dñíf re níyaiwirí ipímóníñintí, “Timotioní marfái, niíwaníñoní ení Ámínáoyá dñífyo dání sítí mé seyíné tíamíntí bímíártíntí.” níyaiwirí ipímóníñintí.

Epapírodaitaso nání uríñí nánirintí.

25 E nerí aí nioní dīnjí re yaiwiárñiní, “Epapírodaitaso —O gí nírixímeáóníñjí imóníñjí woriní. Jisaso nání wáf uraríñwápi nání gwí móñiñwáyí woriní. Xwírixí nímearígáfí rípi nání ení gwí nímóñiñýfí woriní. Seyfné nioní tñjí e nání urowárénapáná sanjí nírónaronýfí woriní. ‘O nioní tñni re sñni ámi bí tñni oñweant.’ níyaiwirfná nañímani. Ámi seyfné tñjí e nání ourowárénapímíni.” yaiwiárñiní.

26 O seyfné nání íkñiñjí sípí wirí seyfné xwíyíá “O Romíyo nírémómáná símixí wení.” rínarígáfí aríá wííá ejagi nání dīnjí ríá uxerí yariñagi nání seyfné tñjímíni ourowárénapímíni.

27 Xámi o nepa símixí xwé nerí ríxa nípémíniří éf aiwí Goríxo wá wianíípimí dání ámi nañí enjñigini. Omíni wá mìwianí nioní ení wá níwianíñjnígini. Ayí rípi nání seararíñjini. Epapírodaitaso níperínayí, Poro dīnjí sípí ayá wí winigjníří wá níwianíří nañí imíxíñjí enjagi nání “Nioní ení wá níwianíñjnígini.” seararíñjini.

28 Ayínáni seyfné omí sítjwí níwíñíróná dīnjí niťá seainíří nioní “Piripai ñweáyí sñni Epapírodaitaso nání ‘Símixí xwé yariñi.’ ríá yaiwiariñjo?” níyaiwirí ududí ninaríñjípi ení pñni wiáriří oniníří aga ayá wí “Seyfné tñámíni ourowárímíni.” nimónaríni.

29 Ayínáni o ámi seaímeááná “Negí Ámináo tñni ikáríñiñwáyí worfaní?” níyaiwiro yayí tñni numímíniřo yayí umero ámá óníñjí imónigfáyí nání “Seáyí e imónigfáyířífaní?” yaiwiro éfríxini.

30 O “Kiraiso wimónaríñjípi owiimíni.”

niyaiwiri nerfná rixa nípémíniri enf enagf nání searariñini. O seyfne aŋwi e menagf nání arírá minipaxf imóniñípi xewaníjo Poromi owimíniri nñirfná yoí mayf nimóniri rixa nípémíniri enf enagf nání searariñini.

3

Iyf símí sfó wákwínarigfápimi díñf wíkwíroarigfáyf nání urifnánirini.

¹ Gí nírixmeáyfne, xwiyfá yoparf bi rípf osearimini. “Ámináo tñi ikáriñiñwaénerfani?” niyaiwiniro díñf nifá seainfwíniñini.

Xámí ríwamifnearí seapiowáriénapifnápi amí axípf nearfná animifmí mñiarifnápi eaariñini. Nioní e nerfná ámá wí yapf seaíwapifpírixiniri siñwf rírimixf seaimí enagf nání rarifná.

² Ámá sifwí uyfni yariñfyf yapf imónigfáyf —Ayf sifpí imóniñípi yariñgíayfrini. Díñf xeñwf re moarifgíayfrini, “Iyf símí sfó wákwíngfápimi dání Gorixoyá siñwfyo dání ámá wé róniñf imónarigfáriní.” Xeñwf e niyaiwiro sfó rónigfáyfrini. Ámá ayf seyfne yapf seaíwapifpírixiniri siñwf tñi éfríxiñi.

³ Ayf rípf nání searariñini. Nene Gorixo kwíyf neaiapifnápmí dání omí yayf umerane Kiraisí Jisaso neaiiñípi nání seayf e umerane yariñwaénerini. Negf imóniñwápimíraní, newanifnene yariñwápimíraní, díñf níwíkwírorane díñf re miyaiwiarifnáénerini, “Apiaúmf dání ananí Gorixoyá siñwfyo dání

wé rónipaxí imóniñwini." niyaiwirane dñjí sñjá neaeánariñímani. Sfó wákwiníñwaéneraní, mítwákwiníñwaéneraní, Gorixoyá sñjwíyo dání nepa sfó wákwiníñjí imónigtáyí, ayí nene Kiraisomi dñjí nítwíkwíroriñípimí dání e imóniñwini.

⁴ Nioní gí imóniñápírani, niñwaníñoni yagápiranti, apiaú nání dñjí nímorína "Apániríani?" niyaiwiri dñjí sñjá neánipaxí aiwí apiaúmi dání wé róniñjí imónipaxí meñagi nání dñjí wí e niyaiwiri dñjí sñjá neánariñímani.

"Xámí dñjí sñjá nineága wagípi paimímí wiariñini." uríñjí nánirini.

Ámá wí "Newaniñene apání imóniñwini." niyaiwiro dñjí sñjá weánariñagi aí nioní anípaxí imóniñiní.

⁵ Ayí rípi nání searariñini. Sfá inókí nítxitrije dání sfá wé wfúmi dáñjí waú wo óráná iyí smí sfó nítwákwigfonírini. Isireriyí wonírini. Síyikí Bejímanoyápimí dáñonírini. Gí nieáríawé Xibíruyí wonírini. Nwfí ikaxí eáníñípimí nioní Parisi imóniñá woní eñagi nání xíxeni xídaríñá wonírini.

⁶ Gí nieáríawé érowiápñigtíapí xíxeni oxídímíñíri éayí smí nítxeadípéníri nerína Jisasoyá síyikí imónigtíáyo xeaníñjí wikáriimeagáonírini. Ámá ñwfí ikaxí eáníñípimí nítxídiríñípimí dání wé róniñjí yarigtíápa nioní ení e xíxeni yariñá eñagi nání ámá ayairírfí wí nipaxí mimóniñáonírini.

7 E nerí aiwí Kiraisomíni aniñí dñjí wíkwírómá nání xámí pí pí dñjí sñjá níneága wagípi agwí ríná ríxa paimímí wiariñáriñí.

“Wé róniñí Kiraiso neaiiñípimi dání imónipaxípini oimónimíni.” uríñí nániríni.

8-9 Apíni maríáti, gí Áminá Kiraisí Jisaso nání niñíá xíxení nimónirína imóniñápi, ayí nioní Judayí wo nimóniríñípimi dání imónagápiñaní, niñwaníñoní yagápiñaní, nímuróniri seáyi e imóniñagí nání “Xámí yagápi ríxa sítí imóniñí.” yaiwiñíni. Ai, o niñípí nání dñjí nímorína “Xámí dñjí sñjá neánagípi, ayí sikípiáníñí imóniñípíñaní?” yaiwiñíni. Aníñí Kiraiso tñíni kumixinírai o tñíni nawíni ikáríñiri emíá nání e yaiwiñíni. “Wé róniñí xewaníñoní ñwí ikaxí eáníñípí xídaríñápimi dání imónipaxí enípí oimónimíni.” mìnimoní wé róniñí Kiraisomi dñjí wíkwíróaná imónipaxí enípí — Apí Goríxo ámá xewaxomi dñjí wíkwíroaríñagíá níwíñirína “Wé rónigfáyíríni.” rárariñípíñi. “Apíni oimónimíni.” nimónariñagí nání “Xámí dñjí sñjá neánagípi, ayí sikípiáníñí rimóniñí?” yaiwiñíni.

10 Ení eáníñí Kiraiso níperí ámi wiápñímeanípí nioní ení axípí nímeari ríniñí o meanípí axípí mearí dñjí o níyaiwíri penípí axípí yaiwíri emíá nání o tñíni erímeánígwíñiñí imóníñimigíñiri “Síyikwípiáníñí imóniñípia ríia imónaganigíñí.” yaiwiñíni.

11 Pegfáyí níwiápñímearína nioní dñjí níyíñimíñí tñíjaoni imónimíra nání re nimónariñí,

“Kiraiso tñni erimeánigwñioní imónñmigñnti.” nimónarinti.

“Ámá yamiyamúrónigf niniróná yarigfápa yariñjáonirinti.” urijf nánirinti.

¹² “Nioni Gorixo dñjf ‘Poro e imónñwñigñnti.’ niaiwinjfpí tñni rixa xixení imónñjñnti.” miseeararinti. “Rixa yóf imónñjñnti.” miseeararpa nerí aí Kiraisi Jisaso Poro e imónñwñigñnti fá niyamixjñfpí tñni xixení imónñmigñnti sñmf nixeadfpénri néra warinti.

¹³ Nixtmeáyfné, “Nioni apí tñni rixa xixení imónñjñnti.” miyaiwí ripiní fá nixiriri yariñnti. Xamí imónagápi nání arfá nikeamori sñti mimónipa enfpí nání dñjf nñmorí yariñnti.

¹⁴ E neríná ámá yamiyamúrónigf niniróná ipimoárñjñfpí omeaaneyñiro íkfá oraniárintihe nání irñni warigfápa nioni ení Gorixo nene nání ipimoárñfpí —Apí Kiraisi Jisaso neaiñfpimi dñni dñjf niyimijf anñnamí dñni imónanfwá nání Gorixo wáf nearepeáriñfpíriti. Apí meáimigñnti axfpí énijf nerí irñni warinti.

¹⁵ Dñjf yóf imónñwáéne dñjf xegí bí mímó nioni seararintapí mówanigñnti. Seyfné dñjf nioni nñmorí seararintapí marfáti, dñjf xegí bí fá nixirirónayf, Gorixo apí nání ení wñá seaókimixintáriti.

¹⁶ E nerí aí dñjf nanf nene rixa nñmorane xirijwápi xaíwí wakirfmixfwanigñnti.

“Nioni ikanijf niaxfidpoyi.” urijf nánirinti.

17 Nírixímeáyíné, sínwepigf nionf ejápimf niaxfidfpoyf. Sínwepigf none yarifwápa yarifáyo eni sínwf mí ómifxaxidfpoyf.

18 Ayf rípf nánf searariñin. Ámá obaxf wigf dñifyo nixidiróná yarifápimf dánf réniñf níriro sifwá neainarifnoi, “Xwiyfá Kiraiso yoxáfpámí yekwiroáráná neaiñfpi nánf ríniñfpi nánf mifneaimónf o tñif xepifxepá róniñwini. ” Éniñf níriro sifwá neainarifnoi. Ámá e yarifáyf nánf rixa ámf ámf searayifanigin. Agwif eni sínwirixf tñif searariñin.

19 Ayf rípf nánrifin. Ámá ayo Gorifxo anfnimifxifarárin. Wigf agwf wiariñfpi nánfini mifnif inarifápi, ayf ifwifánif xifrarifáyfrin. Wigf yarifápi ayá wimopaxf imónifagf aiwf weyf menarifárin. Amifpí xwifá tifyo wenifpi nánfini sifmif sifmif e nifnifro yarifárin.

20 Ámá ayf e yarifagfá aí ayf rípf nánf “Sínwepigf nionf ejápimf ikanif niaxfidfpoyf.” searariñin. Nene anfnamf ifweanifwaénerin. Áminá Jisasi Kiraiso e dánf nifweapifri yeáyf neayimifxemeáwifnifirf wenif nerif ifweanifwaénerin.

21 O nifweapifri negf wará urf epaxf imónif tifyf xifoyánif oimónifpoyinirf neaimifxáná awiaxf oyá imónifpa axifpi e imónanifwárin. Ayf xegf ejf eánif amifpí nifnif inifmi onurifnifpoyinirf wimifxifpaxf imónifpi tñif negf warápf oyánif neaimifxifinfa ejagf nánf searariñin.

4

1 Ayifnánf dñif sifxf seayifáyíné, sínwf

seaniminiři nání íkñiňf s̄ipí niarinýfyné, Jisasomí pírániňf nixidirinýpimí dání dñjí niňá nimixiro Gorixo e éwíniginiři nírpéááná mímwiáró enápi nání siwániňf niniro yarigfáyfériní. Seyfne iriwá mé “Ámináo tñi ikárinijwaénerfaní?” niyaiwiniro xaíwf dñjí s̄ixí níniro ñweáfríxiní.

Apixf wípaúmi urinýf nániriní.

² Yuodiaixi tñi Sidikixi tñi ení ríremixí b̄i oseaimini. Aípagwí Ámináo tñi ikárinijgípagwí enagí nání nawini nimóniri ñweápiyi.

³ Ai, xwiyfápi wáf uranfwí nání ríkwiniňf nimóniri gwí nawini mónigwíoxiní, joxi apixí ipaú dñjí ná biňi xiripisi nání wimiximiniři éfríxiní. Nioní tñi xwiyfá yayí neainariňf imóniňfpí wáf urimeaní nání gwí nimónigfipaú enagí nání rariniň. Ípaú Kiremedo tñi wífa nioní tñi wáf urariňwáowa tñi ení gwí nimóniri nawini egíipaú enagí nání rariniň. Ayfyá yoí íkwí dñjí niyimijf imóniňfpí meapfríánamí ñwiráriň.

“Awayini éfríxiní.” urinýf nániriní.

⁴ Seyfne íníná “Ámináo tñi ikárinijwaénerfaní?” niyaiwiniro yayí éfríxiní. Ámí axípi dirírf b̄i oseaimini. E niyaiwiniro yayí éfríxiní.

⁵ Ámá níni “Ayí sanigfáyfrífaní?” seaiai-wipíri nání awayini nípeníf nimóniro éfríxiní. Ámináo weapinífa nání ríxa aňwf e enagí nání searariň.

6 Wí uduď mīseainiňpani. Pí pí seaímeááná Gorixomí urífríxiňi. Omí nuríríná ríxiňf “Anani e neaiiň.” uríro yayí wiro éríxiňi.

7 E nerónayí, seyíne Kiraisí Jisaso tñi nawíni ikárinigfá enagi nání níwayíróniro kikiňá ñweapří nání Gorixo ananí e seaimixiňáriňi. Níwayíróniro kikiňá ñweapří nání Gorixo seaimixiňápi, apí nání ámá xixení nijtá oimónaneýiniro aiwi wí “Ayí apíráni?” yaiwipaxí mimóniňfpíriňi. Gorixo apí tñi seaimixánayí, wí dñí sítí seaimixíri uduď seainíri epaxímani.

*“Naňf imóniňfpí nánini dñíf nímoro éríxiňi.”
uríňf nánirini.*

8 Nírixímeáyíne, yoparí bí rípí osearimini. Pí pí nepa imóniňfpí tñi pí pí seáyí e umepaxí imóniňfpí tñi pí pí wé róniňf imóniňfpí tñi pí pí sítikwí míniňf imóniňfpí tñi pí pí awiaxí imóniňfpí tñi pí pí weyí umearigfá imóniňfpí tñi —pí pí sítí yadimíňf imóniňfpíraní, pí pí sítí yayí umepaxí imóniňfpíraní, apí nípini nání dñí píkintífríxiňi.

9 Amípí nioní seaíwapiyíáná seyíne “Nepariní.” níyaiwiro umímíningfápi —Apí aríá niro sítíwí nanaxídíro egfápíriňi. Apí néra úfríxiňi. E néra nurónayí, Gorixo — O xíoyá dñí tñi ámá níwayíróniro kikiňá ñweapří nání wimixariňorini. O xegí dñí tñi seakikayoníráriňi.

“Seyíne nioní nání dñíf nimoarigfápi nání yayí ninarini.” uríňf nánirini.

10 Emá ayá wí rixa n̄pwémáná ejáná seyfné ámí nioní nání dñjí n̄moro amípí wí wiowárénapíagí nání “Ámínáo tñni nawíní ikáriñijóniríani?” n̄yaiwiri yayí ayá wí yariñiní. Xámí íná nioní nání dñjí n̄n̄moro aiwí nioní aŋwí e meŋagí nání saŋí n̄rápi Paxí mimóniŋagí nání nioní n̄jífáriñí.

11 Nioní amípí wí nání d̄wfí n̄ikeamóniri nání m̄seararíñiní. Nioní rixa re n̄yaiwiri éwapíñiñáriñí, “Pí pí nimóniríñayí, ayí ananí xe oimónimíni.” n̄yaiwiri éwapíñiñáriñí.

12 Nioní wireñí meánijóní nimóniri n̄iñwearíñáraní, s̄írí muní nimóniri n̄iñwearíñáraní, “Ayí ananíriñí.” n̄yaiwiri kikiáfá ñweámíá nání rixa néwapíñíri n̄jífá imóniñiní. Pí pí wí nímeáánáraní, agwí ímí n̄n̄iyiríñáraní, agwí n̄n̄iríñáraní, “Ayí ananíriñí.” n̄yaiwiri kikiáfá emíá nání ínimi imóniñípí nání rixa néwapíñíri n̄jífá imóniñiní.

13 Apí, ayí rípíriñí. Kiraiso ejí s̄ixí neámixiñípími dání pí pí nímeááná “Ananíriñí.” n̄yaiwiri kikiáfá ñweapaxíriñí.

14 E neríñí aiwí xeaníñí rípí nímeááná seyfné arírá owianeyíñíri nigfápi weyí seamearípaxí nigfáriñí.

15 Piripai ñweáyfné, nioníni maríáti, sewaniñíyfné ení rípí nání n̄jífáriñí. Iwamító nioní xwiyíá yayí neainaríñípí wáí n̄ríríñá Masedonia p̄ropeníšyo p̄ní n̄wiárimí uŋáiná Jisasoyá s̄iyikí imónigfá aŋí bimí ñweagfápi maríáti, seyfnéni nioní saŋí n̄rápaníro nání wiowárénapayigfawixiní.

16 Nioní píni niseawiárími nurí síní ná jíamí mú aní Tesaronaikayo e ηweañáná ná bíní miwiowárénapigfawixiní. Biaú wiowárénapigfáriñí.

17 Ámí bí wiowárénapífríxiníri misearariñíni. Seyíné nioní nání wiowárénapariñagfá enagí nání Goríxo nañí seaiíwíñiginíri searariñíni.

18 Amípí níni seyíné wiowárénapípi nimearína xíxení nimeari aí ámí surímá wí epákwanowíñiginí. Wiowárénapáná Epapírodaitaso nimeámi bípí ríxa meáá enagí nání nioní ríxa apániriní. Seyíné saní nírápaníro wiowárénaptápi, ayí Goríxo nání rídiyowá sinadiñí nañí eaariñípíñíñí imóniní. Apí sinadiñí weááná díñí yayí winípaxñíñí imóninípíríní.

19 Nwfá nioní xídaríñáo, o seyíné Kiraísí Jisaso tñí nawini ikáriñigfáyíné enagí nání amípí seyíné díwfí ikeamónigfápi niseaiapíríná “Amípí níni nañípí nání mímúróñíñáoníríaní?” níyaiwiri seayí e imóninípí seaiapíñáriñí.

20 Negí ápo Goríxomí ámá níni aníñí miní seayí e umíyeoáwaniginí. “Apí e éwaniginí.” nimónaríní.

Yayí wiowáriñípí nániriní.

21 Nioní “Ámá Jisasi Kiraiso tñí ikáriñigfá níyoní yayí níwiífríxiní.” nimónaríní. Niríxímeá nioní tñí re ηweagfáyí ení yayí seaiwárariñoi.

22 Ámá Goríxoyá re ηweagfá níni yayí niseaiwáriro aí ámá Goríxoyá míxfí ináyí Sisaoyá aníyo omíñí wiiarigfáyí anípaxfríní.

23 Ám̄iná Jisasi Kiraiso wá n̄iseawian̄ri d̄in̄f
seak̄ikayów̄in̄iḡin̄.

Xwiyá Gorixoyá Siñípírini
The New Testament in the Ankave language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angave long Niugini
copyright © 1990 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Angave (Ankave)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files
dated 31 Aug 2023

7a156761-2cde-5bbc-8428-650a73434051